

[illegible]

A panaszos a felülvizsgálati keresetében a határozat megsemmisítését és az alperes arra való utasítását kérte, hogy a csecsemőgondozási díj összegének megállapítását az Ebtv.vhr. 26.§-ának figyelmen kívül hagyásával, kizárólag az Ebtv. szabályai alapján végezze el.

A panaszos arra hivatkozott, hogy az Ebtv. 48/A. § (1) bekezdése szerint folyamatos volt a biztosítási ideje, ezért a támogatást az Ebtv. 48. § (1) bekezdése alapján, a munkabérére figyelemmel kellett volna meghatározni. Ezen számítás alapulvételével magasabb összegre lenne jogosult.

A panaszos rámutatott arra, hogy Ebtv.vhr. 26.§-a ellentmond az irányadó törvényi szabályozásnak és ezzel sérti a jogforrási hierarchia Alaptörvényben rögzített követelményét. A rendelet nem kiegészíti és pontosítja, hanem bizonyos alanyi kör esetében „felülírja” a törvényi szintű szabályozást és korlátozza ezen személyek törvényben biztosított jogosultságát, így az Ebtv.vhr. 26. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdését. Ezentúl az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmába is ütközik: az egyik biztosítási jogviszonyból álláskeresési támogatás alapú biztosítási jogviszonyba kerülő személyeket más biztosítási jogviszonyba kerülő vagy biztosítási jogviszonyt nem váltó személyekhez képest önkényesen, észszerű indok nélkül helyezi hátrányosabb helyzetbe.

A panaszos mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a bíróság az Alkotmánybíróságnál kezdeményezze az Ebtv.vhr. 26.§-a alaptörvényellenességének megállapítását és alkalmazásának kizárását.

A perben elsőfokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet a 72.K.33.049/2019/4. számú döntésével elutasította. Az elsőfokú bíróság szerint, miután a felperes a csecsemőgondozási díj igénylésekor álláskeresési támogatásban részesülő személynek minősült, a csecsemőgondozási díj összegét az Ebtv.vhr. 26.§-a alkalmazásával kellett megállapítani. A rendeleti szabályozásra az Ebtv. 42.§ (7) bekezdése és 83.§ (2) bekezdés k) pontja felhatalmazást ad, a jogforrási hierarchia elvét pedig nem sérti az, ha a törvényben rögzített főszabályhoz képest egy alacsonyabb szintű jogforrás a biztosítottaknak az álláskeresési támogatásban részesülők csoportja tekintetében kivételeket, eltérő szabályozást állapít meg. Az elsőfokú bíróság döntése szerint megfelel a szabályozás az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának is, nem tekinthető önkényesnek vagy észszerű indok nélkülinek, ha a jogalkotó aszerint tesz különbséget a biztosítottak bizonyos csoportjai között, hogy állnak-e foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszonyban vagy álláskeresési támogatásban részesülnek.

Az elsőfokú bíróság ez utóbbi állítását érvekkel nem támasztotta alá, így az indokolás e körben hiányos maradt. Az elsőfokú bíróság nem fejtette ki, hogy miért nem élt a panaszos által indítványozott lehetőséggel és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 34. § b) pontja alapján számára biztosított joggal -- tekintettel arra is, hogy az alkalmazott szabály egy szélesebb társadalmi csoportot érint -- és miért nem kezdeményezte az Ebtv.-vel ellentétes rendeleti szabály alkotmánybírósági normakontrollját.

A panaszos az elsőfokú döntéssel szemben felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához és többek között kérte, hogy a Kúria kezdeményezze az alaptörvény-ellenes szabály utólagos alkotmánybírói normakontrollját. Ezen felül hivatkozott arra is, hogy az ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését, mert a bíróság az ítéletében az ügy szempontjából releváns felperesi érvelésre, az alaptörvény-ellenes diszkriminációra és jogszabályi hierarchia sérelmére nem reagált, azt nem cáfolta meg, illetőleg nem tért ki arra az ítéletében, hogy miért nem tekinthető a diszkrimináció önkényesnek.

A Kúria -- a jelen panasszal támadott ítéletében -- az elsőfokú döntést helybenhagyja, és az ítélet [14] bekezdésében rögzíti, hogy a bíró az alkalmazandó norma alkotmányosságával kapcsolatos aggályait az Abtv. 25. §-ában szabályozott jogintézményen keresztül nyilváníthatja ki, a norma alkotmányellenességről és annak a konkrét ügyben való alkalmazása kizárásáról az Alkotmánybíróság dönt. Azonban nem állapítja meg, hogy az alapjogi konfliktus észlelésekor az elsőfokú bíróságnak az Abtv. 25. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz kellett volna fordulnia és a Kúria maga sem teszi ezt meg. Mindennek következtében a panaszos által alapjog sértőnek vélt norma jelenleg is hatályban van és annak jogerős bírósági alkalmazása a következők szerint sérti a panaszos alapjogait.

Indítványomat a következő indokokkal kívánom alátámasztani.

1. Az indítványozói jogosultságom alátámasztásához a következőkre hivatkozom:

1.1. Az alkotmányjogi panaszt a panaszos az Abtv. 26 § (1) bekezdése alapján kezdeményezi ugyanis az Ebtv.vhr. 26. § alkalmazás az Alaptörvényben biztosított jogait sérti és a panaszos a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette. Az ügyben más eljárás nincsen folyamatban.

1.2. Az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni indítványozott norma az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított alapjogait sérti, személyét, konkrét jogviszonyait közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érinti, és ennek következtében következik be a jogsérelem, hiszen a megsemmisíteni indítványozott norma alkalmazása következtében az indítványozó hátrányos megkülönböztetésbe kerül másokkal szemben, az Alaptörvény által biztosítani rendelt törvényes járandóságtól esik el és ezáltal sérül a tulajdonhoz való joga is.

1.3. A Kúriának az ügy érdekében hozott döntését 2020. szeptember 7-én vette kézhez a panaszos. Az Abtv. 30.§ (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidő így megtartottnak tekintendő.

1.4. Az Alkotmánybíróság a 414/B/2005. AB határozatában, már megvizsgálta az Ebtv.vhr. 26. §-nak az akkori Alkotmánnyal való összhangját. Azonban az Ebtv.vhr. akkor hatályos 26.§-a más -- a jelenleg hatályostól lényegében eltérő -- tartalommal bírt. A 414/B/2005. AB határozatban az Alkotmánybíróság a következő szabályt vizsgálta.

Annak, aki álláskeresési támogatás vagy vállalkozói járadék folyósításának szünetelése alatt, vagy az ellátás megszűnését követő 42 napon belül szül, és tényleges jövedelemmel nem rendelkezik, a terhességi-gyermekágyi segély, illetőleg a gyermekgondozási díj összegét a 42. § (3) bekezdése szerint kell megállapítani, azonban az ellátás alapja nem haladhatja meg az álláskeresési támogatás vagy vállalkozói járadék alapját képező átlagkereset harmincad részét.

Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az nem ellentétes az Alkotmánnyal, mert nem mond ellent a törvényi szabályozásnak. Ennek oka a következő volt: *Az indítványozó szerinti ellentét azért nem állapítható meg, mert a törvényi rendelkezések nem is érintik a Vhr. 26. § (1) bekezdés harmadik mondatában szabályozott helyzetet, amikor a jogosultnak egyáltalán nincs tényleges jövedelme.*

A jelenleg hatályos és az ügyemben alkalmazott szabály viszont egy olyan helyzetet érint -- és szabályoz felül --, amelyet a törvény teljeskörűen szabályoz. Az Ebtv. 42. § (2) bekezdése szerint *a csecsemőgondozási díj naptári napi alapját a 48. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak szerint kell megállapítani.*

Mindezek miatt a támadott norma még nem került az Alkotmánybíróság által megvizsgálásra.

1.5. Az Ebtv.vhr. 26. §-ának szövege a panaszos ügyében történt hatósági alkalmazásakor a következő volt: *“Ha az Ebtv. 40. § (1) bekezdése alapján a csecsemőgondozási díj, illetve az Ebtv. 42/A. § (1) bekezdése alapján a gyermekgondozási díj a Thj. 5. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott biztosított részére kerül megállapításra, a csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj összegét a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér alapján kell megállapítani, azonban a pénzbeli ellátás naptári napi alapja nem haladhatja meg az álláskeresési támogatás vagy vállalkozói járadék alapját képező összeg harmincad részét.”*

A jelenleg hatályos szöveg: *“Ha a csecsemőgondozási díjat, az örökbefogadói díjat, illetve az Ebtv. 42/A. § (1) bekezdése és 42/G. § (1) bekezdése alapján a gyermekgondozási díjat a Thj. 6. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott biztosított részére állapítják meg, az ellátás összegét a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér alapján kell kiszámítani, azonban az ellátás naptári napi alapja nem haladhatja meg az álláskeresési támogatás alapját képező összeg harmincad részét.”*

A szöveg változása a vizsgálni kért tartalom tekintetében nem okoz változást. A változásnak -- az indítványozó meglátása szerint -- pusztán jogtechnikai tartalma van.

2. Az alapjogsértések mibenléte

2.1 A megkülönböztetés tilalmának sérelme

Az Ebtv.vhr. 26. § alkalmazása sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés szerinti megkülönböztetés tilalmát, mivel az önkényesen, ésszerű indok nélkül helyezi hátrányosabb helyzetbe egy bizonyos, jól meghatározható alanyi kört -- az egyik biztosítás jogviszonyból álláskeresési támogatás alapú biztosítási jogviszonyba kerülő személyeket -- a más biztosítási jogviszonyba kerülő vagy biztosítási jogviszonyt nem váltó személyekhez képest. Azaz, az Ebtv.vhr. 26. § ésszerű indok nélkül különbözteti meg hátrányosan a munkájukat elvesztő és

így álláskeresői támogatást igénybe vevő személyeket. Ez a panaszost is érinti, ugyanis a panaszos is ebbe a hátrányosan megkülönböztetett alanyi körbe tartozott a járandóságának megállapításakor.

Hivatkozni kíván az indítványozó e körben Czine Ágnes alkotmánybírónak a 9/2016. (IV. 6.) AB határozathoz fűzött különvéleményében megjelenő érvelésre ([54]-[55]), amely szerint „[a] jogegyenlőség lényege, hogy az állam mint közhatalom, s mint jogalkotó köteles egyenlő elbánást biztosítani a területén tartózkodó minden személy számára. Ebben az összefüggésben nem tehet különbséget közöttük faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.” [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.] Hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy „[a]z Alkotmány[ban] foglalt tilalom nem csak az emberi, illetve az alapvető állampolgári jogokra irányadó, hanem e tilalom – amennyiben a különbségtétel sérti az emberi méltósághoz való jogot – kiterjed az egész jogrendszerre, ideértve azokat a jogokat is, amelyek nem tartoznak az emberi jogok, illetőleg az alapvető állampolgári jogok közé.” [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.]

Másrészt hangsúlyozni kívánja a panaszos, hogy az álláskeresői támogatás összege szükségszerűen alacsonyabb a korábbi munkabér összegénél, így az a csecsemőgondozási díj megállapítása során a törvényi szintű szabály szerint a számtani átlagot idővel mindenképpen lerontja. Ennek következtében az álláskeresői támogatás időarányosan mindenképpen csökkenti a később ez alapján is számított anyasági támogatások (CSED és GYED) összegét. Ez a csökkenés (csökkentés) ésszerű és megkülönböztetés nélküli. Azonban az, hogy bármilyen magas munkajövedelem után akár egyetlen egy nap álláskeresői támogatás is radikálisan -- a minimálbér alapján számítandóra -- csökkenti a csecsemőgondozási díj megállapításának alapját, ésszerűtlen és súlyosan méltánytalan a jogosultságot a törvényi szabályok szerint megszerzők számára. Mindez az aránytalanság pusztán azért következik be, mert az érintett alanyi kör elveszíti a munkáját és álláskeresői támogatást vesz igénybe.

2.3. A törvényes támogatáshoz való jog sérelme

Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése szerint „*Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.*” Nyilvánvalóan sérti az Alaptörvényt az alkalmazott Ebtv.vhr 26. §, amikor a vonatkozó törvényi szabállyal [Ebtv. 48. § (1) bekezdése] ellentétes rendelet alapján állapítja meg a panaszos anyaságához kapcsolódó támogatást. Nem a törvényben garantált jog kerül alkalmazásra, hanem az annak a fentebb bemutatott alanyi köresetében ellentmondó végrehajtási szabály.

Az Alkotmánybíróság a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatának [34] bekezdésében rögzítette, hogy „[a] XIX. cikk (1) bekezdése [...] az állampolgárok anyasága, betegsége, rokkantsága, özvegyisége, árvasága és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélkülisége esetében garantálja a »törvényben meghatározott támogatásra« való jogosultságot. Vagyis ezek azok az élethelyzetek, amelyekre szabottan törvényben alanyi jogon járó juttatásokat kell bevezetni, illetve fenntartani.” Az Alkotmánybíróság végül arra a következtetésre jutott, hogy „jóllehet

a XIX. cikk jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke »Alaptörvényben biztosított jogot« tartalmaz abban az értelemben, hogy törvényi jogosultságoknak (meghatározott élethelyzetekhez kötve) alaptörvényi háttérrel ad.”

E tekintetben sérül jelen esetben is a panaszos és a hozzá hasonló helyzetben lévő anyák törvényes támogatáshoz való joga az Ebtv.vhr. 26. § következtében.

2.4. A tulajdonhoz való jog sérelme

Az Alkotmánybíróság a 9/2016. (IV. 6.) AB határozatának [22] bekezdésében kifejti, hogy "[a] diszkrimináció tilalom sérelme – legalább közvetve – összefüggésben áll az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joggal, és a XIX. cikk (1) bekezdésében szereplő anyaság támogatásra jogosultságával. A konkrét esetben mind a TGYÁS, mind a GYED anyaság esetére szól, biztosítási alapú ellátás, járulékfizetés áll mögötte. Habár a tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg, az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez azt jelenti, hogy a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. A 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) értelmében a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében továbbra is fennáll az alkotmányos tulajdonvédelem. A jelen esetben azonban éppen a jogosultság egyik törvényi feltételének a mikénti értelmezése kérdés. A TGYÁS és a GYED megállapításának és folyósításának törvényben rögzített feltételei vannak, amelyek vizsgálhatók abból a szempontból, hogy a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak van-e tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis nem önkényes-e.”

Az indítványozó álláspontja szerint az Ebtv.vhr. 26. §-on alapuló döntés éppen így sérti a panaszos tulajdonhoz való jogát, hiszen ahogyan fent kifejtésre került: az álláskeresői támogatás összege szükségszerűen alacsonyabb a korábbi munkabér összegénél, így az a csecsemőgondozási díj megállapítása során a törvényi szintű szabály szerint a számtani átlagot idővel mindenképpen lerontja. Ez az ésszerű és a törvényből következő szabály arányosan csökkenti a csecsemőgondozási díj összegét, így a szerzett tulajdonhoz való jog nem sérül. Azonban az, hogy bármilyen magas munkajövedelem után akár egyetlen egy nap álláskeresői támogatás is radikálisan -- a minimálbér alapján számítandóra -- csökkenti a csecsemőgondozási díj megállapításának alapját, ésszerűtlen és súlyosan méltánytalan a jogosultságot a törvényi szabályok szerint megszerzők számára és ezzel sérti a megszerzett, kiszámítható támogatáshoz -- azaz a tulajdonhoz -- való jogot.

3. A jogállamiság sérelme

Ugyan nem alapjog, de mégis hivatkozni kíván a panaszos a T. Alkotmánybíróság eljárásban arra, hogy álláspontja szerint, ahogyan az Ebtv.vhr. 26. §-ban foglalt rendelkezése nem kiegészíti az Ebtv.-t, hanem annak ellentmondó szabályt állapít meg, ezzel pedig sérti az Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdését, amely a normahierarchia részeként írja elő azt, hogy a Kormány vagy annak valamely minisztere vagy a miniszterelnök) által alkotott rendelet törvénnyel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes. A

normahierarchia megsértése ellentéte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében lefektetett jogállamisággal.

E körben hivatkozni kíván az indítványozó a 9/2016. (IV. 6.) AB határozatra, amelynek [37] bekezdése szerint "az Alaptörvény XIX. cikke elsősorban államcél fogalmaz meg, ez azonban – különösen az (1) bekezdés második mondatában megjelölt személyi körök esetén – a jogalkalmazót annyiban köti, hogy a jogszabályokat kétség esetén úgy kell értelmezni, hogy annak eredménye az államcél magvalósulását és ne akadályozását szolgálja. Jelen esetben ezért az Alaptörvény XIX. cikke (1) bekezdésében szereplő anyaság támogatásra jogosultsága javára kell értelmezni a törvényt." Ezt az következtetést analogizálva, ha a törvény és a végrehajtási rendelet között merül fel feszültség, akkor az anyaságra jogosult javára kell az ügyet alkotmányos és alapjogi szempontból eldönteni.

4. A panaszos mindezek alapján kéri, hogy a T. Alkotmánybíróság alapján állapítsa meg az Ebtv.vhr. 26. §-nak alaptörvény-ellenességét és az Abtv. 41. § (1). §-a szerint semmisítse azt meg.

A panaszos az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel a jelen alkotmányjogi panasszal indított ügygel összefüggésben a neve nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Tisztelettel,

2020. szeptember 28.

Indítványozó meghatalmazott képviselője
dr. Bódrogi Bea ügyvéd

